

Rapport

Rapport over een klacht over het Centraal Orgaan opvang asielzoekers te Rijswijk.

Datum: 6 maart 2014

Rapportnummer: 2014/016

Algemeen

Vreemdelingen die asiel hebben gevraagd in Nederland verblijven doorgaans in één van de opvangcentra van het Centraal Orgaan opvang asielzoekers (COA). Een vreemdeling die is toegelaten als vluchteling komt in aanmerking voor huisvesting in een Nederlandse gemeente. Men mag zelf op zoek naar woonruimte, maar meestal is het COA de instantie die - eenmalig - de rol van bemiddelaar op zich neemt voor het vinden van een passende woning voor de nieuwe vergunninghouder. Alle Nederlandse gemeenten moeten jaarlijks een aantal woningen beschikbaar stellen en in beginsel kan iemand dan ook overal in Nederland een woning aangeboden krijgen. Dat kan elk woningtype zijn en onder omstandigheden kan het ook zijn dat men de woning moet delen. Er is echter een aantal zaken waar het COA zo veel mogelijk rekening mee houdt, zoals bijvoorbeeld de wens om in de buurt van (eerste graads- dus ouders of kinderen) familie te wonen, een plaatsgebonden opleiding die men volgt, een baan, een medische situatie, psycho-sociale noodzaak of een plaatsgebonden (medische) behandeling. De kersverse woningzoekende krijgt de gelegenheid om eventuele bijzondere omstandigheden aan te kruisen op een zogenoemd B6 formulier en deze naar voren te brengen in een gesprek met het COA. Voorafgaand aan dit gesprek verstrekt het COA ook schriftelijke informatie over de huisvestingsprocedure. Een eenmaal aangeboden woning kan worden geweigerd als men aannemelijk kan maken dat de woning niet als passend kan worden aangemerkt. Men vult dan een zogenoemd B10 formulier in en krijgt opnieuw een gesprek met het COA. Blijft men bij de weigering dan volgt nog een gesprek, waarin wordt meegedeeld of het COA de woningweigering al dan niet terecht vindt. Is dat laatste het geval, dan moet de persoon in kwestie het opvangcentrum verlaten.

Klacht

Verzoekster klaagt erover dat het Centraal Orgaan opvang asielzoekers haar woonruimte heeft aangeboden die gezien haar medische (psychische) situatie niet passend is.

Visie verzoekster

Verzoekster, verblijvend in het opvangcentrum in Alkmaar, krijgt op 24 januari 2012 een verblijfsvergunning asiel. Begin februari 2012 vult zij het B6 formulier in, met de wens dat zij graag in de buurt van haar zus in Heiloo wil wonen. Op 5 maart 2012 heeft het COA haar woonruimte aangeboden in Den Helder. Tijdens de bezichtiging op 20 maart 2012 blijkt dat zij de woning zal moeten delen met een andere persoon. De woning kan daarom volgens verzoekster niet als passend worden beschouwd. Toen verzoekster het B6-formulier invulde kon zij nog niet overzien welke bijzondere omstandigheden zich zouden voordoen met betrekking tot de woonruimte die zou worden aangeboden. Zij

verkeerde op dat moment in de veronderstelling dat zij zelfstandige woonruimte zou krijgen. Toen zij wist dat het om een gedeelde woonruimte ging heeft zij op het B10-formulier aangegeven wat de problemen zijn: zij heeft in het verleden traumatische gebeurtenissen meegemaakt waardoor zij andere mensen niet kan vertrouwen. Verzoekster heeft dat onderbouwd met medische rapporten: een rapport van 29 maart 2012 van een onafhankelijke psycholoog en een doorverwijzing van de GGZ van 2 februari 2012.

Nadat verzoekster bij het tweede woningweigeringsgesprek is meegedeeld dat zij bij volharding in de weigering op straat zal worden gezet en omdat zij geen andere plek heeft om te wonen, heeft zij de aangeboden woning toch geaccepteerd. Zij woont daar samen met een vrouw van een andere nationaliteit met wie zij niet kan communiceren. De vrouw heeft een klein kind en een vriend die af en toe blijft logeren en er komen mannen over de vloer. Dit geeft veel overlast en verzoekster voelt zich niet veilig in de woning.

Verzoekster vindt dat het COA de gelegenheid moet bieden om ook na het invullen van het B6-formulier een bijzondere omstandigheid aan te dragen; het COA zou in bijzondere omstandigheden ook van de plaatsingscriteria moeten afwijken. Zij vindt dat het COA totaal voorbij gaat aan de rapporten die zij heeft overgelegd en dat het onvoldoende rekening heeft gehouden met de bijzondere individuele omstandigheden die zij naar voren heeft gebracht.

Via haar gemachtigde is verzoekster gevraagd naar haar huidige situatie. Verzoekster heeft niet gereageerd.

Visie COA

Nadat zij eerst informatie in haar moedertaal heeft ontvangen over de procedure, heeft verzoekster op 8 februari 2012 samen met het COA het B6-formulier ingevuld. Verzoeksters zus was daarbij aanwezig en fungeerde als tolk.

Bij het gesprek kwamen de formele plaatsingscriteria aan de orde en zijn meegewogen: verzoekster verbleef in het opvangcentrum in Alkmaar, plaatsing zou dus binnen de regio gebeuren en haar zus woonde in Heiloo. Beide criteria zijn niet dwingend, maar het COA heeft verzoekster ter wille willen zijn en Den Helder, de gemeente waarmee ten tijde van de huisvesting van verzoekster een aantal plaatsen was overeengekomen, valt nipt binnen een straal van 50 km van Heiloo. Tijdens het gesprek is ook verdere uitleg gegeven; daarbij is ook de mogelijkheid dat een woning zou moeten worden gedeeld aan de orde gekomen. Bij dit gesprek bestaat ook de gelegenheid om eventuele medische en/of psychosociale problemen naar voren te brengen en een onafhankelijk advies te laten opstellen door de Forensisch Medische Maatschap Utrecht (FMMU). Ook het COA kan dat

laten doen. Dit advies wordt beschikbaar gesteld aan de vergunninghouder en betrokken bij aanbieden van huisvesting in gemeente.

Op het B6-formulier zijn geen van de plaatsingscriteria aangekruist. In de ruimte "Bijzonderheden" is geen melding gemaakt van een voorkeur of een ander aspect waarmee het COA rekening had moeten houden.

Op het formulier is uitdrukkelijk aangegeven dat eventuele wijzigingen moeten worden doorgegeven vóór de uitreiking van de plaatsingsbrief. Rekening houden met achteraf aangedragen omstandigheden zou het uitplaatsingsbeleid van het COA ernstig bemoeilijken.

Op 5 maart 2012 is verzoekster uitgenodigd om op 20 maart 2012 een woning in Den Helder te komen bezichtigen en het huurcontract te tekenen. Op 19 maart 2012 heeft verzoekster medewerkers van het opvangcentrum laten weten dat zij de woning weigert. In een gesprek op 26 maart 2012 geeft zij aan dat zij wegens medisch/psychische redenen niet in staat is een woning te delen en dat zij vindt dat zij recht heeft op zelfstandige woonruimte en dat haar zus in Heiloo woont.

Bij de huisvesting door de gemeente gaat het COA uit van de passendheid van een woonruimte, het oordeel daarover is aan de gemeente en/of de woningbouwvereniging en niet aan het COA. Alleenstaanden dienen daarbij rekening te houden met de mogelijkheid dat een niet-zelfstandige woonruimte wordt aangeboden. Er is sprake van krapte op de woningmarkt en niet iedereen kan zelfstandig worden gehuisvest.

Het is voorstelbaar dat het na jaren delen van een kamer met medebewoners in het AZC niet wenselijk is weer te moeten delen, maar gemeenten hebben soms geen andere keus. De wens van de vergunninghouder staat hier tegenover de zorgplicht van de gemeente. Binnen die uitgangspunten probeert het COA zo zorgvuldig mogelijk te opereren. Er kan ook een niet-zelfstandige woning worden aangeboden en het COA informeert de vergunninghouder daarover ook. Bij het delen van woonruimte moet men altijd wel een eigen leefruimte hebben. De situatie waarin niet-zelfstandige woonruimte wordt aangeboden is niet dusdanig dat gesproken kan worden van niet-passend. Overigens staat het een vergunninghouder altijd vrij om vanuit die woonruimte zelf verder te zoeken naar andere huisvesting in die gemeente of elders.

Bij het invullen van het B6 formulier heeft verzoekster niet aangegeven dat er problemen zijn, zij heeft niet van de gelegenheid gebruik gemaakt om een advies van het FMMU te laten opstellen en ook het COA heeft daartoe geen reden gezien. Ook na het invullen van het B6 formulier en na het aanbieden van een passende woonruimte kunnen zich omstandigheden voordoen die het noodzakelijk maken alsnog een andere woning aan te bieden. Voor wat betreft de door verzoekster nadat haar een woning was aangeboden nog aangedragen redenen om die woning te weigeren en hetgeen zij ter onderbouwing

daarvan had aangedragen, geldt, zo schrijft het COA verzoekster in reactie op haar klacht aldaar, onder meer dat het om één informatiebron gaat: een brief van I-psy (interculturele psychiatrie waarnaar de GGZ verzoekster heeft doorverwezen; No) vermeldt dat verzoekster het "moeilijk vindt om met iemand samen te wonen" en niet dat het een onmogelijkheid betreft, het bevat geen advies om verzoekster zelfstandig te huisvesten. Ten tijde van de opvang heeft verzoekster woonruimte gedeeld met één of meer medebewoners en daartegen nimmer bezwaar kenbaar gemaakt en zij heeft nooit geklaagd over de zeer nabije aanwezigheid van mannen op het AZC.

In de situatie van verzoekster is het COA van oordeel dat zoveel mogelijk rekening is gehouden met haar situatie, maar dat de overgelegde documenten geen aanleiding geven de aangeboden niet-zelfstandige huisvesting in Den Helder te heroverwegen. Het COA wil daarbij geen afbreuk doen aan verzoeksters situatie, maar meent dat het belang van een goede tijdige huisvesting op mag wegen tegen het belang van verzoekster om zelfstandig te worden gehuisvest. Het COA acht de klacht daarom ongegrond.

Beoordeling

Een Nederlandse gemeente wijst op basis van de via het COA verkregen informatie een eerste woonruimte buiten het opvangcentrum toe aan een tot Nederland toegelaten vreemdeling. De taak van het COA bij het vinden van een passende woning bestaat uit de voorbereiding van het één en ander: het geven van schriftelijke informatie, een gesprek met de te huisvesten vreemdeling om eventuele bijzonderheden in kaart te brengen en, indien de aangeboden woning wordt geweigerd, nog een gesprek. Het is daarbij aan het COA om af te wegen of de daarbij naar voren gekomen informatie nog aanleiding geeft tot verdere actie op huisvestingsgebied. De redelijkheid eist dat de overheid de verschillende belangen tegen elkaar afweegt voordat zij een beslissing neemt en dat de uitkomst daarvan niet onredelijk mag zijn. De vraag is dan ook of het COA in redelijkheid heeft kunnen besluiten om niet over te gaan tot verdere actie op basis van de door verzoekster naar voren gebrachte nadere informatie over haar problemen.

Toen het moment daar was dat verzoekster buiten het opvangcentrum zou gaan wonen, heeft het COA verzoekster middels een informatieblad op de hoogte gesteld over de procedure en de criteria waarmee het COA rekening houdt. Verzoekster heeft op het B6-formulier ook aangegeven dat zij die informatie heeft ontvangen en gelezen. Op het formulier heeft zij verder alleen aangegeven dat zij in de buurt van haar zus wil wonen. Verzoekster had ondersteuning van haar reeds in Nederland wonende zus, zodat kan worden aangenomen dat zij het één en ander ook begrepen heeft, inclusief de mededeling dat eventuele wijzigingen vóór ontvangst van de plaatsingsbrief moeten worden doorgegeven.

Op basis van de door het COA verzamelde en door verzoekster verstrekte gegevens is de gemeente op zoek gegaan naar passende woonruimte voor verzoekster en heeft haar een

woning aangeboden. Die woning - in Den Helder - zou zij moeten delen met een ander. Pas na ontvangst van de plaatsingsbrief, waarin zij wordt uitgenodigd om de woonruimte te komen bezichtigen, heeft verzoekster evenwel aangegeven op het B10-formulier dat zij vanwege onder meer psychische klachten niet kan samenwonen met een ander en dat zij gezien haar leeftijd recht heeft op een zelfstandige woning.

Het is zeer voorstelbaar dat iemand die een tijd haar onderkomen in een opvangcentrum heeft moeten delen met anderen eindelijk wel eens een eigen woonruimte wil, met name gelet op haar problemen. De mate waarin het COA daarin echter een doorslaggevende rol kan spelen is in zoverre beperkt dat het COA met het oog op het belang van de woningzoekende, zoveel mogelijk informatie verzamelt om een gemeente in staat te stellen een zo passend mogelijke woning te vinden. Om alles goed te laten verlopen moet dat wel binnen een bepaald, ook aan verzoekster kenbaar gemaakt, tijdsvak

gebeuren. Dat is in feite alles wat het COA kan doen en dat is in het geval van verzoekster ook gebeurd: schriftelijk en mondeling informatie geven, informatie vragen en doorgeven aan de betreffende gemeente.

Uiteraard is het zo dat het COA in bijzondere gevallen van de normale procedure moet afwijken en ook rekening heeft te houden met informatie die de te huisvesten vreemdeling na ontvangst van de plaatsingsbrief heeft aangedragen. Het COA heeft die informatie ook afgewogen en vond deze, gelet op de inhoud van de stukken niet zwaarwegend genoeg om van de procedure af te wijken, dat wil zeggen dat verzoekster als zij bij haar weigering zou blijven, uit de opvanglocatie zou worden verwijderd.

Het valt voor verzoekster te betreuren dat zij niet eerder heeft aangegeven dat zij met problemen kampte. Immers zij had al op 2 februari 2012 een intakegesprek bij de GGZ. Als verzoekster dit tijdig had aangegeven dan had zij dan wel het COA tijdig om advies kunnen vragen aan het FFMU. Mogelijk was alles dan anders gelopen. Zoals het is gegaan heeft het COA echter alles in aanmerking genomen in redelijkheid kunnen menen dat de informatie van verzoekster niet hoefde te leiden tot de inzet om alsnog andere huisvesting voor verzoekster te bewerkstelligen. De gedraging is behoorlijk.

Conclusie

De klacht over het Centraal Orgaan opvang asielzoekers is niet gegrond.

De Nationale ombudsman,

mr. F.J.W.M. van Dooren,

waarnemend ombudsman

Informatieoverzicht

Klacht verzoekster van 30 juli 2012 bij het COA;

Reactie COA van 12 oktober 2012;

Verzoekschrift van 28 februari 2013, met als bijlagen: B6-, B10- en B11-formulier, informatie GGZ van en I-psy;

Standpunt COA van 1 november 2013.